

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

ในการนำเสนอเนื้อหาในบทที่ 3 เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับวิธีดำเนินการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นการนำเสนอออกเป็น 5 ประเด็น ตามลำดับดังนี้

1. วิธีการศึกษา
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูล
5. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง พลวัตเครือข่ายภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยองในครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงลึก โดยใช้ข้อมูลทั้งจากประชาชน ภาคีรัฐ และโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้นวิธีดำเนินการศึกษาจึงกำหนดเพื่อประมวลปัญหา แนวคิด ทางออกของการแก้ปัญหา และการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ส่วนการศึกษาด้านเอกสารจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดระยอง วิธีชีวิตชุมชน ระบบ สังคม วัฒนธรรมและศาสนา ตั้งแต่ก่อนมีนิคมอุตสาหกรรมจนถึงปัจจุบัน โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยจำแนกได้ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในเชิงลึก (In-depth interview) โดยสัมภาษณ์แบบรายบุคคลและรายกลุ่ม (Individual or Grouped Interview) ผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชนผู้ได้รับผลกระทบในเขตอำเภอบ้านฉางที่เป็นแกนนำในการเรียกร้อง การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้การเก็บบันทึกคำสัมภาษณ์ด้วยกล้อง วีดีทัศน์ และเทปบันทึกเสียงด้วย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางราชการ หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. การสังเกตการณ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเกตสภาพของชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริงในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมเอเซีย และทำการบันทึกภาพของ

สภาพแวดล้อมและมลภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาประกอบและสนับสนุนข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

เพื่อให้ทราบถึงสภาพวิถีชีวิต การดำรงชีพในอดีตของชุมชน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนภายหลังจากที่มีโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาดำเนินการ การเรียกร้องของประชาชน เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดประชากรในการศึกษา ซึ่งได้แก่ แกนนำของกลุ่ม ประชาชนที่ทำการเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ตัวแทนประชาชนที่ได้รับผลกระทบ จากการขยายเขตโรงงานอุตสาหกรรม ประกอบด้วย ประกอบด้วย

1. ประธานกลุ่มพิทักษ์บ้านฉาง (แกนนำการต่อสู้ปี พ.ศ. 2540-2547 กรณีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินอุตสาหกรรมของผังเมืองรวมจังหวัดระยอง)
 2. นักธุรกิจที่สนใจปัญหาสิ่งแวดล้อมของบ้านฉาง และให้ทุนในการดำเนินกิจกรรม ของกลุ่มพิทักษ์บ้านฉาง
 3. ประธานกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบ้านฉาง (แกนนำการแก้ปัญหามลพิษที่เกิด จากโรงงานอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2550-ปัจจุบัน)
 4. ประชาชนที่เป็นตัวแทนของชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านเนินกระปรอกใน ที่ได้รับ ผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม
 5. ประชาชนที่เป็นตัวแทนของชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านเนินกระปรอกนอก
 6. ประชาชนที่เป็นตัวแทนของชุมชนหมู่ที่ 4 บ้านพยุคน บ้านหาดน้ำริน
 7. ประชาชนที่เป็นตัวแทนของชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านเนินสำเหร่
 8. ผู้บริหารท้องถิ่น อำเภอบ้านฉาง
 9. นักการเมืองท้องถิ่น อำเภอบ้านฉาง
 10. รองประธานคณะกรรมการอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง
 11. อดีตผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง และ รองผู้ว่าราชการจังหวัดระยองในปัจจุบัน
 12. ผู้เชี่ยวชาญจากสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 13. ข้าราชการสังกัดสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง
- รวมประชากรที่ศึกษาทั้งหมด 20 คน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยในแบบสัมภาษณ์ จะกำหนดเพียงแนวของคำถาม เท่านั้นไม่กำหนดข้อคำถามที่ตายตัว ข้อคำถามจะขึ้นอยู่กับบริบทในขณะทำการสัมภาษณ์
2. เครื่องมืออื่น ๆ ประกอบด้วย การสังเกตการณ์ โดยใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อทำการบันทึกภาพ กล้องวิดีโอเพื่อบันทึกภาพและเสียงขณะที่ทำการสัมภาษณ์

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

1. ระยะการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 1-30 พฤศจิกายน 2550
2. ระยะการลงศึกษาพื้นที่เบื้องต้น เพื่อให้ทราบถึงสภาพโดยทั่วไปของพื้นที่อำเภอบ้านฉาง ใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 1-31 ธันวาคม 2550
3. ระยะการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ข้อมูลเอกสารราชการ และการบันทึกภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม ใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ – 15 มีนาคม 2552

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทั้งข้อมูลเอกสาร ข้อมูลการสัมภาษณ์ และการสังเกตสภาพพื้นที่จริงได้จะถูกนำมาประมวลและวิเคราะห์ตามกรอบการศึกษาวิเคราะห์ที่กำหนดขึ้นในเชิงคุณภาพ โดยการแจกแจง พรรณนาข้อมูล และเชื่อมโยงในเชิงตรรกะ (logical analysis) โดยเชื่อมโยงระหว่างเหตุและผลในด้านผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีต่อสภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มพิทักษ์บ้านฉาง